

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R.P. Valerii Reginaldi Bvrgvndi Seqvani E Societ: Iesv,
Praxis Fori Poenitentialis**

Ad Directionem Confessarii, In Vsv Sacri sui muneris ...

Regnault, Valère

Mogvntiæ, 1617

Cap. 4. De circumstantia Quis, seu particularis agentis,

[urn:nbn:de:hbz:466:1-78322](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-78322)

aliena à recta ratione; vñ se in eo malitia additur malitia: nēpe malitia, quam ex obiecto suo contrahit, superadduntur malitiæ, quas idem accipit ex suis circumstantiis. Quod quidem augmentum, vñ iam ante attingimus, potest dupliciter fieri: vno modo, intra eandem speciem; altero modo, mutando speciem: quod quando contingat necessarium est Confessario scire. Ad illud autem docendum statuitur sequens regula, quam D. Thomas attingit in 1. 2. quæst. 18. art. 11. & q. 72. art. 9. & quæst. 2. de malo art. 6. & 7.

17. Tertia igitur regula est. Circumstantiam quæ secundum se considerata, peculiarem aliquam, præter eam quæ obiecti est, repugnantiam habet cum recta ratione; augere malitiam in eodem actu, mutando peccati speciem: eam verò quæ secundum se considerata, non habet talem repugnantiam; sed solum supposita conditione obiecti, per quam ipsum pugnat cum recta ratione, malitiam augere intra eandem peccati speciem. Ratio huius est, quia sicut actus humani malitia absolute estimatur ex obiectorum repugnantia cū recta ratione: ex quibus in eundem malitia ipsa derivatur: ita & augmentum eiusdem malitiæ estimandum est ex simili repugnantia circumstantiarum, ex quibus ipsum provenit: nēpe si talis repugnantia circumstantiæ, fuerit diuersa ab alia priori; augeatur actus humani malitia mutando speciem: si vero diuersa non fuerit, augeatur intra eandem speciem.

18. Quod ut plenus intelligatur notandum est circumstantias peccati esse in duplici differentia. Nam alitæ sunt, quæ nullam quidem in se, absoluteque consideratæ, repugnantiam habent; cum recta ratione ex suppositione tamen alicuius conditionis obiecti habent aliquam: cuiusmodi est hæc furci circumstantia; rem quæ surripitur maioris pretii esse, quam aliam aliquam.

Tale quid enim absolute quidem, nullum in se includit convenientiæ vel repugnantia ordinem ad rectam rationem: ex suppositione tamen conditionis eiusdem rei: pura quod sit aliena (per quam est furci obiectum pugnant cum recta ratione) ipsius habet repugnantiam, per quam sic augeatur furci malitia, vt grauius peccatum sit furari rem maioris, quam minoris pretii. Ac quæ huius generis sunt circumstantiæ, dicuntur augere peccatum intra eandem speciem. Alitæ vero circumstantiæ sunt, quæ absolute consideratæ continent in se repugnantiam cum recta ratione: talesque augent peccatum mutando speciem; quia nimirum eidem addunt repugnantiam ordinem, alium ab eo in quo consistit primaria ipsius malitia.

Quod quando contingat ex duplici signo cognoscitur. Alterum est, si actus humanus repugnet cum aliquo præcepto, cum quo sublata eâ circumstantia non pugnet: prout furtum rei factæ, præterquam quod pugnat cum præcepto Non furtum facies; pugnat etiam cum præcepto de iracundiis cum reuerentia rebus Deo sacratis. Cuius signi fundamentum est; quod cum ratio rectitudinem accipiat ex præceptis: scilicet quæ pugnant cum præcepto, pugnant etiam cum recta ratione: & quæ pugnant cū nouo ac diuerso præcepto, habent nouum ac diuersum proportionem repugnantia ordinem ad rectam rationem. Alterum signum est: si actus ob circumstantiam, peculiariter repugnet alicui speciali virtuti: prout furtum factum ad tenendam puella pudicitiam, præterquæ quod ex obiecto repugnat iustitiæ, repugnat quoque castitati ex circumstantia finis. Cuius item signi fundamentum est, quod sicut virtutes sunt inter se diuersæ rationis, ita & malitiæ actuum humanorum (quas hi habent repugnando illis) diuersæ sunt rationis: ita vt circumstantia ex qua peccatum acquirit repugnantiam cum noua virtute, mutet illius speciem, id est, nouæ speciei malitiam ei communicet.

19. Quarta regula est. Circumstantiam minuentem liberum in actu peccandi, minuere quoque peccatum. Huius eadem est, quæ primæ antecedentis ratio. Cæterum circumstantia minuens liberum in actu peccandi, est circumstantia modi, consistentis in eo, quod actus ipse cum minore voluntatis conatu & libertate, aut cum minore iudicio & aduertentiâ rationis exercetur.

Quinta regula est. Omnis circumstantiæ absentiam minuere peccatum, cuius præsentia illud augeat. Hæc intelligitur de diminutione secundum extensionem: sicut proximè præcedens de diminutione secundum intensiōem. Ex eoque manifesta est, quod quoties aliquid ex alicuius possessione

crefcit, ex eiusdem amotione minuitur. Aduerte autem istiusmodi diminutionem peccati cum preuenit ex absentia circumstantiarum, quas ante diximus augere peccatum mutando speciem: non fieri, quasi tollatur alicuius gradus malitiæ, quam actus peccati habet ex obiecto suo: sed hoc tantum nomine, quod eidem malitiæ non sit superaddita alia, quam actus ipse contraxisset ex præsentia circumstantiæ absentis: ita vt idem sit tali modo minuere peccatum, atque non augere illud.

20. Postrema regula est. Actum humanum nullam posse recipere veram bonitatem ex suis circumstantiis rectæ rationi consentaneis, si vel ex obiecto, vel ex aliqua alia circumstantia malus sit. Confirmatur hæc, per illud D. Dion. in cap. 4. De diuis nominibus. Quod bonum sit ex integra causa. Inde enim consequens est tunc actum humanum veram bonitatem habere, vel non habere; cum habet vel non habet integram causam bonitatis. Deinde is actus bonus est moraliter, qui exercetur prout secundum rectam rationem debet hic & nunc exerceri. Hoc autem non accidit actui habenti aliquam malitiam vel ex obiecto, vel ex aliqua circumstantia. Quare non potest habere veram bonitatem, quantumcumque aliis bonis circumstantiis vestiatur. Potest tamen accipere illam saltem malitiæ diminutionem improprietate, quæ peccatum dicitur diminui per id, quo impeditur ne augeatur: vt censetur impediri per bonas circumstantias, quibus malæ excluduntur. Ad cuius rei confirmationem faciunt cap. Primum est, & cap. Mihi autem 22. quæst. 2. Atque ex dictis satis intelligitur eum qui de grauitate peccatorum tum secundum se, & absolute: tum comparatiuè, seu quod, quo grauius sit, iudicare velit: non modo considerandum esse obiectum, sed etiam circumstantias omnes: quandoquidem illud, quod ex obiecto leuius est, potest ex superadditis circumstantiis grauius alio; atque a deo in se grauius esse.

CAPVT IV.

De circumstantia Quis, seu principalis agentis.

SUMMARIUM.

- 21 Duo casus in quibus peccatum mutando speciem, mortaliter aggrauatur ex circumstantia persona agentis.
- 22 Definitio scandali cum diuisione eiusdem in actiuum & passiuum.
- 23 Quando scandalum dicitur pure actiuum, quando pure passiuum, & quomodo mixtum.
- 24 Scandalum actiuum peccatum est mortale nisi inaduerentia aut leuitas materia excuset.
- 25 Quando scandalum quod per accidens tantummodo actiuum est, peccatum sit mortale.
- 26 Ad tale peccatum non sufficit actionem esse de se scandalosam, nisi si coram quibus exercetur, occasionem accipiam ruendi.
- 27 Quando scandalum actiuum per se peccatum sit mortale.
- 28 Persona agentis dignitas aggrauat peccatum intra eandem speciem.
- 29 Aggrauatio peccati per scientiam, conscientiam vel aetatem agentis.
- 30 Quod ea sit intra eandem speciem.
- 31 Ex sanctitate agentis aggrauari peccatum, quomodo debeat accipi.
- 32 Ex auctoritate peccantis aggrauari peccatum.

Quatenus ex circumstantiis in actum humanum malitia deriuetur, præcedentes regulæ in genere edocent: sed quia non derivatur similiter ex omnibus; adhuc de vnaquaque illarum sigillatim tradendum est, quatenus talem malitiam in actum humanum effundat. Ac de prima, quæ est principalis agentis, docendum est primò, quando aggrauet intra eandem speciem.

PRIOR PARS CAPITIS.

In qua docetur, quando circumstantia, Quis, aggrauet peccatum mutando speciem.

Inter casus in quibus contingit istiusmodi aggrauatio peccati, duo precipue obseruandi sunt, in quibus solis ea fit in infinitum, seu agendo peccatum noua specie peccati mortalis.

21. Alter est, cum personæ aliquid necessarîo incumbit ratione conditionis sui status: vt cum quis ob votum, vel officium suum ad aliquid speciali præcepto adstringitur sub pena peccati mortalis; sicut adstringuntur Religiosi ad seruandam castitatem, pauperatē, & obedientiam quam voverunt: ita vt in illis peccata luxuriæ, auaritiæ, & inobedienciæ ex circumstantia personæ agentis, aggrauentur noua specie peccati mortalis; nempe sacrilegij. Alter casus est, quando persona agens dat scandalum in casu in quo scandalizare est peccatum mortale.

22. Vt autem intelligatur quando talis casus occurrat, prænotandum est, quod ex D. Hieron. ad cap. 15. D. Matth. habet D. Thomas 2. 2. quæst. 43. art. 1. Scandalum definitur dictum vel factum vel omissum præbens alicui occasionem ruinæ spiritualis seu lapsus in peccatum. A que talem occasionem esse posse, vel datam vel acceptam: ac datam esse, quando quis aliquid dicit vel facit quod malum est, vel speciem mali habet: acceptam verò dici, cum aliquis de dicto vel facto alterius scandalizatur. Iuxta quam dupl. cem occasionem duplex distinguitur scandalum; vnum actiuum, & alterum passiuum. Quorum illud est, cum alicuius dictum vel factum, alteri est de se causa peccandi: vt contingit quando quis dicit deo vel faciendo, intendit inducere alium ad peccandum: aut etiam si non intendat, dictum tamē vel factum ipsius tale est de se, vt inductiuum sit ad peccandum: vt censetur praua colloquia, de quibus habetur illud à D. Paulo citatum in priori ad Corinth. cap. 15. Corrupti sunt bonos mores colloquia praua. Hoc verò est; cum alicuius dictum vel factum, alteri est per accidens causa peccandi: vt accidit cum præter intentionem operantis, ac conditionem operis, aliquis malè in se dispositus, ex alterius dicto vel facto inducitur ad peccandum: vt cum quis alterius rectè facta vel dicta videns vel audiens, tangitur inuidia.

23. In quo casu, scandalum est purè passiuum: sicut est purè actiuum, cum quis dicto vel facto inducit alium ad peccandum, qui non consentit: & est scandalum mixtum ex vtroque, cum ad inductionem vnus, alter peccat. Atque purè actiuum, est scandalizanti peccatum, oppositum correptioni fraterneli, qua proximus à peccando retrahitur. Passiuum autem est peccatum scandalizati: siquidem nihil est aliud quam id ipsum peccatum in quod quis ruit, accepta occasione ex alterius dicto vel facto. Vnde scandalum quidem actiuum, peccatum est speciale: vt pote contrarium speciali virtuti, nempe charitati, iuxta illud ad Rom. 14. Si propter cibum frater tuus contristetur, iam non secundum charitatem ambulat: non autem scandalum passiuum, quod non importat specialem deformitatem speciali virtuti oppositam: sed per omnia peccata vagatur: aur potius est quodcumque peccatum, quatenus ex scandalo actiuo ortum ducit. Denique mixtum scandalum, est peccatum tam scandalizati quam scandalizantis. Cui autem hæc ita sint: querere quando occurrat casus in quo scandalizare sit peccatum mortale, idem est ac querere quando scandalum actiuum, sit peccatum mortale.

24. De qua questione tenendum est ipsum esse peccatum mortale ex suo genere, prout patet ex Diui Matt. cap. 5. vers. 29 & 30. & cap. 18. vers. 6. & aliquot sequentibus; ex Epist. ad Rom. cap. 14. sub finem; ex priori ad Corinth. cap. 8. item sub finē, & ex eo quod ipsum genere suo sit charitati contrarium. Ex leuitate verò materiæ vel ex inaduerentia quæ reddat consensum voluntatis semiplenum & imperfectum, fieri veniale: quod quando contingat ex parte quidem dicentis in aduerentia intelligendum est ex præced. lib. 11. c. 4. notab. 3. cap. 5. in explicacione 3. regulæ. Ex parte verò leuitatis materiæ intelligitur ex doctrina quam D. Thomas habet in sequenti art. 4. quamque Angelus & Syluester reliquique Summularij communiter sequuntur in verbo Circumstantia. Ea est autem, quod cum scandalum actiuum duplex sit, vnum per se & alterum per accidens; cum fuerit per accidens (vt censetur quando est absque intentione inducendi alterum ad peccandum) tunc peccatum esse tantum veniale cum quis leuit, aliqua indiscretione committit actum venialis peccati; vel actum qui non est quidem de se peccatum, habet tamē aliquam mali speciem.

25. Tunc verò esse peccatum mortale, cum quis committit actum peccati mortalis, aut contemnit salutem proximi: vt censetur si pro ea seruanda non omittat animo suo ob-

obsequi in agendo quod habet in voluntate. Exemplum est, mulier quæ credens vel aduertens certam aliquam personam (secus sitantum generaliter, & indefinitè aliquam personam, ex Nauarr. in Enchiridio cap. 14. num. 31. vers. Dixi sexto, & paulo inferius lit. D. vers. 7) ipsa aspecta habituram animum peccandi: illicitamve concupiscentiam, illa sine rationabili causa, qualis esset necessitas eundi ad Missam, aut conuersandi cum vicinis & affinis, ne inurbana habeatur ex eod. Nauarr. in præced. num. 30. indifferenter se aspiciendam offert: non quidem vitium in talem concupiscentiam inducat, quod peius esset, & per se peccatum, etiam si alterius scandalum non sequeretur: sed vt satisfaciat suæ voluntati discurrendi per vias, manendi in ostio vel fenestra domus, vt sua pulchritudo laudetur, aut ob aliquam aliam vanitatem. Similiter vir qui habet nimiam familiaritatem cum aliqua persona suspecta, vnde existimat homines scandalizari, iudicando & loquendo nefaria de ipsis: neque de eo curans perseuerat in tali familiaritate, nulla necessitate cõpulsus: sed solum quia ita placet. Tam enim hic quam illa peccat mortaliter, vt Nauarr. expressit in cit. num. 30 & 31. post D. Anton. in 2. par. titulo 7. cap. 4. §. 4. non procul a fine. Vbi id confirmat per verba Domini Matth. 18. Vt hominili per quem scandalum venit. Nam, inquit ipse, particula, vt, importat damnationem æternam: & verbum, venit, absolute indicat opus, quo alteri datur occasio peccandi.

Idem quoque haberi ex verbis illis Apostoli in cap. 8. prioris ad Corinth. Si esca scandalizat fratrem meum, non manducabo carnes in æternum, ne fratrem meum scandalizem: indicatur in cap. 2. De noui operis nuntiatione: vbi de hac re præclarus habetur textus. Ratione etiam idem confirmatur: quia si talis mulier aut vir, sciret fore quod quis aliqua sua pia monitione impediretur perpetrare flagitium, peccaret mortaliter; salutem proximi in ea re negligens. Quare pariter peccabit sciens impediendum esse, siue non transeundo ante ipsum, & transeat: siue abstinendo ab alicuius nimia familiaritate, nec abstineat, similiter peccat: quandoquidem similiter negligit salutem proximi.

Verumtamen ex Nauarr. ad cap. Consideret, De penit. distin. quinta §. Animaduertere num. 9. ad constituendum aliquod dictum vel factum in vera scandali specie non sufficit illud esse actionem ex se malam, & quæ suapte natura occasionem ruendi præbet aliis. qualis est sermo vel gestus impudicus, nisi qualitas illorum, coram quibus exercetur, reddat verosimile viri prudentis arbitrio, quod ruendi occasionem dederit. Itaque si quis periret flagitium coram his qui similiter parati sunt ad perpetrandum: ita vt verosimile non sit quod id fuerit illis noua ruendi occasio; tale factum non constitueret in vera specie scandali. Hinc ex eod. Nauarr. in cit. num. 31. lit. D. vers. 7. supradictæ mulieris peccatum non videtur fore plusquam veniale, si is quem nouit suo conspectu turpiter exardescere, nouerit quoque talem esse qui non solum ex infirmitate, sed etiam ex malitia obnoxius sit tali passioni; captans occasionem excitandi ac fouendi in se illam, de que tali admittenda, vnde cumque veniat, perinde sollicitus sic ac usurarius de danda ad vsuram pecunia, à quo cumque petatur.

Iam cum scandalum facit actiuum per se: vt esse censetur coniunctum cum intentione siue directa, siue indirecta (qualis est negligenti desistere ab eo, ex quo proximum scandalizandi præuidet) inducendi alium ad peccatum, tunc peccatum est mortale: cum quis intendit per actum aliquem, inducere alium ad peccandum mortaliter: quia in eo inest voluntas inferendi graue damnum proximo. Tunc verò peccatum est veniale, cum quis intendit per aliquem actum inducere alium ad peccandum venialiter. Ratio est: quia si tale quid per se committere, non est peccatum plusquam veniale, sanè nec erit ad illud inducere: nisi foris & per accidens: vt cum inductio illa orietur ex graui odio, vt fieret cum graui iniuria. Nam etsi tunc non esset mortale ratione scandali præcisè: posset tamē esse ratione alterius malitiæ adiunctæ: nempe odij, vel iniuritiæ. Aut nisi tale veniale esset de quo non corrigere proximum, sit peccatum mortale (qualia esse possunt quedam peccata errata quibus pueri disponunt ad magnam morum deprauationem) quia tunc vt non corrigere, sic à fortiori mortale esset ad tale quid inducere.

POSTERIOR PARS CAPITIS.

In qua docetur quando circumstantia Quis, aggravat peccatum intra eandem speciem.

28. Peccatum intra eandem speciem aggravatur ex circumstantia. Quis, seu principalis agentis: ob dignitatem personae, iuxta cap. Homo Christianus dist. 40. & cap. Nulli 25. quæst. 1. & cap. 2. De translatione Episcopi sub finem. Confirmaturque ratione: quia quod persona dignior est, seu magis aucta divinis beneficiis, eò reddita est obligator ad obsequendum voluntati Dei, & ad parendum ipsius præceptis: ita ut contraveniendo, magis peccet: propter maiorem ingratitudinem. Id quod nobis sancte Scripturæ inculcant cum docent iustitiam nostram debere abundare plusquam Scribarum, & Phariseorum, Matth. 23. & cui multum datum est multum repetendum esse ab eo. Luc. 12. Deinde quod à Deo aucti dignitate Christiana, magis sumus obnoxij diuinæ vltioni, non audientes Christum nobis loquentem: quam Iudæi, non audientes loquentem Moysen ad Hebr. cap. 10. vers. 28. & 29. & cap. 12. vers. 15. Triasunt autem in quibus censuræ dignitas consistere: primum est, scientia, quæ comprehenditur tum conscientia, vt pote que nihil aliud est, quam scientiæ seu cognitionis quam quis habet, applicatio ad suam actionem; tum etiam ætas, quia vis ætate, scientiæ quoque alterum superare supponitur: secundum est morum sanctitas, seu virtus; & tertium potestas, quæ comprehenduntur status, honor, & diuitiæ.

29. Atque scientiam peccantis aggravare ipsius peccatum: hoc nimirum nomine, quod tollat ignorantiam, quæ, nisi affectata fuerit: ab illo excusaret, ex toto, aut saltè ex parte: in præcedenti lib. 11. cap. 2. Paterque ex cap. Excellentissimus 11. quæst. 3. & ex verbis Domini Luc. 11. Ille seruus qui cognouit voluntatem Domini, & non præparauit, & non fecit secundum voluntatem eius vapulabit multis &c. Item ex illis D. Petri in 2. Epist. sub finem 2. capituli. Melius erat illis non cognoscere viam iustitiæ, quam post agnitionem rectorum conuertit ab eis, quod illis traditum est sancto mandatum.]

Conscientiam simili et agentis, siue erroneam siue dubiam, sicut & veram certamve, aggravare peccatum ipsius: patet per illud D. Pauli ad Rom. 14. Omne quod non est ex fide peccatum est. Cuius sensus in cap. Omne §. Illud verò 28. quæst. 1. traditur esse: omne quod contra conscientiam fit, edificare ad gehennam: seu iuxta cap. vltimum De præscript. peccatum esse mortale. Intelligere autem, non quod semper peccatum sit mortale contra conscientiam agere; sed quod etiam si aliquid alias sit tantummodo veniale, aut etiam nullum peccatum; tamen quatenus conscientia dicitur illud esse mortale, ipsum tale efficiatur; iuxta habita in præced. lib. 13. nu. 70. Ique non tantum conscientia existente verà, sed etiam existente erronea, vt glossa citati cap. Omnes, ad verbum Conscientiam, annotat ex cap. Per tuas 2. De simonia. Itemque existente dubia, prout D. Thomas Quodlibeto 8. art. 13. confirmat ex verbis Ecclesiastici tertio. Qui amat periculum peribit in illo. Cuius sententiam in ea re ab omnibus receptam esse ait Nauar. ad princip. cap. Consideret De pœnitent. dist. 5. num. 54.

Etatem quoque agentis aggravare posse peccatum ipsius, indicant verba Beati in cap. 65. Puer centum annorum morietur, & peccator centum annorum maledictus erit. Et confirmatur ex eo, quod ætas grandior, etiam si non tollat ignorantiam excusantem à peccato, eam tamen minus iustitiam, minusque excusabilem reddat.

30. Iam istiusmodi aggravationem, esse intra eandem speciem, patet: quia peccatum procedere ex ignorantia vel ex scientia, non mutat illius speciem vt Caiet. 12. quæst. 76. art. 4. rectè deducit ex eo, quod D. Paulus in cap. 1. prioris ad Timoth. peccauerit ex ignorantia: & nihilominus fateatur se peccasse peccatis eiusdem speciei, cum illis quibus peccasset scilicet: vt pote dicens quod blasphemus fuerit, persecutor, & contumeliosus. Deinde nec circumstantiam conscientiæ, mutare peccati speciem Nauar. ad cit. princip. cap. Consideret. num. 73. & sequen. confirmat posito hoc fundamento: quod ea tantum circumstantia, quæ speciali lege prohibetur mu-

tet peccati speciem. Lex enim generalis cum lege specialis concurrens, actui contra hanc factò, non dat deformitatem alterius speciei: vt homicidium factum contra speciale præceptum. Non occides: ex eo quod fiat etiam contra generale præceptum Declina à malo, non accipit nouam speciem. At lex de non contraveniendo conscientiæ est generalis, Quare ex eo, quod actus speciali alicui legi repugnans fiat contra conscientiam, non accipit nouam peccati speciem. De circumstantia ætatis res clara est. Quis enim dixerit peccatum nouam speciem inducere ex eo, quod sit à senè vel à iuuenè commissum: præsertim cum præceptum vniuersumque ex æquo imponatur?

Quod attinet ad sanctitatem peccantis, cum aggravare peccatum, patet ex verbis illis citati cap. Consideret. Extitit qui plenus virtutibus, Deum omnino non timuit: in hoc enim qui quæ peccator fit culpabilior, quo est Deo acceptior. Ideo enim Adam plus peccauit, quia omni bono abundauit. Et deduci potest tum ex antememoriatis verbis D. Petri: tum ex illis Ierem. 11. Quid est quod dilectus meus in domo mea fecit seclera multa, &c. Ac de eum confirmari ratione: quia quod quisque maior est virtute, eò facilius potest peccato resistere, estque magis ingratus Deo, & plus malo suo exemplo destruit, quos edificare deberet. Vnde sequitur in ipso magis culpabile, magisque graue esse peccatum.

31. Quod tamen aduerte intelligendum esse de sanctiore, qui peccat ex malicia, aut ex contemptu, aut cum scandalo proximi, aut contra suum votum. Nam si peccaret ex infirmitate vel passione (quarum illa animi & hæc corporis infirmitas dicitur 15. quæst. 1. cap. 1.) & sine periculo scandali aliorum; ac in iis, quæ non sunt contra vota sua: peccatum cæteris patiens leuius committeret, quam alius malus vel minus bonus, prout statuit D. Thomas 1. 2. quæst. 73. & 2. 2. quæst. 186. vt obique art. vlt. Et confirmat primò, quia cum homo sanctus & religiosus peccat ex infirmitate, peccatum ipsius, quia non ex habitu, sed ex surreptione seu repentino quodam animi impetu procedit, minus voluntarium est: cum voluntas non adeo leuè illud effundat. Secundo, quia quidquid illud mali est; facilius absorbetur à multis ipsius bonis operibus, quæ Dei bonitatem ad miserendum propensam, multo plus conciliat, quam factum vnum exasperet; vt patet ex eo, quod in 2. Paralip. cap. 19. à propheta dicitur Regi I. Saphathiram quidem Domini mereris, sed bona opera inueniunt in te. Postremo quia sanctus & religiosus ex surreptione peccans, iustitiam eius qui fallente pede labitur, propter habitum virtutis, sustinet se quantum potest: rursumque se statim erigit: vt D. Petro contigit qui cum dixisset Nescio hominem: paulo post, cum Dominus ipsum respexisset, flere cepit amarissime. Malus verò & prophanus ob habitum viti, instar eius qui se præcipit: tum grauius alliditur, tum etiam de surgendo non cogitat.

22. Potestatem denique peccantis aggravare peccatum, habetur ex eo quod in cap. Præcipit 11. quæst. 3. dicitur: De terribus in populis Prælati delinquant, ac per hoc ipsi grauius, quam cæteri puniuntur. Id quod de Prælati quoque laicis intelligi, patet ex eo quod ipsum dicitur à Nicolao primo, ad Lotharium Regem auocandum à consuetudine G. eldræ pellicis. Accedit de illis aperte scripta verba haberi Sapient. 6. Audite Reges, & intelligite, discite Iudices finium terræ, &c. quoniam iudicium durissimum in his qui præsumpti fuer. Ex quo enim conceditur misericordia, potentes autem potenter tormenta patientur. Et ceterè cum potestas cultos sit virtutis (ad hoc enim datur vt subditi in officio continentur) magis pugnat cum ratione, eum cui potestas commissa est, contra virtutem agere, quam alium.

Deinde cum bona honoraria & pecuniaria dentur ad bonum vsum, quo plura accepit quis eò obligator est ad bene vtendum eis: ita vt magis peccet non vtendo eis bene, cum necessitas exigit. Sic enim maius malum esset in diuite non facere eleemosynam quam in paupere. Quando autem istiusmodi aggravatio sit in infinitum nihil specialiter statuitur: sed relinquatur æstimandum iuxta regulas distinctionis inter peccatum mortale & veniale tradendas in sequen. libro.